

The painting depicts a vast landscape under a dramatic, multi-colored sky. In the foreground, a red barn with a white roof sits on a grassy bank next to a winding river. The river flows through the middle ground, reflecting the light from the sky. In the distance, a town is illuminated by a warm, golden glow, suggesting the setting or rising sun. The overall mood is serene and nostalgic.

Návrat domů

Jaroslav Valečka

Jaroslav Valečka

Návrat domů

Mírná retrospektiva 1992-2012

GALERIE PORTHEIMKA

5. 3. - 29. 3. 2013

Návrat domů

Jaroslav Valečka

Jaroslav Valečka je malíř, kterého si cením jako málokoho jiného. Jeho jméno se stalo synonymem špičkové umělecké úrovně, tvůrčí píle a profesionální poctivosti. Je autorem ztělesňujícím vlastnosti, které jsou na současné kulturní scéně čím dál tím vzácnější. O jeho výrazných kvalitách, k nimž patří i dlouhodobá stabilita jeho výtvarného projevu, bez jakýchkoli zaváhání či krizí, skvěle svědčí současná výstava s názvem „Návrat domů“, metaforicky naznačující provázanost autorovy tvorby s krajem jeho dětství a mládí.

Jaroslav Valečka se řadí k autorům, kteří vytvářejí klasickou, a přitom plně současnou malbu. Je klasickým v návaznosti na dlouhou tradici české krajinomalby, v romanticko-symbolistní podstatě jeho imaginace, situující vzniklá díla do velmi vyhraněné, „bezčasové“ sféry na pomezí reality a snu. Necháává se vždy inspirovat určitou emocií, která podnítí oblasti podvědomí, navodí kreativní proces, již nikoli plně racionálně kontrolovaný. Svě hluboce prožité pocity a „utkvělé“ tvůrčí představy však předává metodami natolik moderními a sofistickovanými,

že je to až překvapivé. Výběr motivů, stálost výrazu a naprosto vědomá restrikce způsobu malby dokonce připomínají spíše konceptuální linii tvorby.

Z hlediska tvůrčích podnětů ho nelákají světlá velkoměst. Témata svých děl čerpá z venkovského prostředí Lužických hor v severních Čechách (kde vyrůstal, kam se vrací a střídavě žije a pracuje i dnes). Manifestuje niternou náklonnost pociťovanou k sudetské krajině, krásné, ale současně zádušně melancholické, ke krajině „beze jména“, těžce zasažené válkou a komunismem. Tato krajina se mu stává místem, kde se odehrávají přírodní mystéria a mytické rituály, ve kterých zachycuje tajemné a nevyslovitelné. Fascinace vesnickými slavnostmi v sobě skrývá i něco mrazivého. Maluje daleké horizonty a citlivě sleduje proměny oblohy. Vystihuje krajiny chladné, zimní, zasněžené, krajiny žhnoucí světly ohňů, krajiny s mihotajícími se světly lidských příbytků. Sakrální aspekt umocňuje vyjádřením atmosféry soumraku, noci, úplňku, úsvitu. Dominantní úlohu hraje tlumená, skvěle vyvážená barevná škála s vypointovanými světly a tísnivými stíny. Atmosféra tichá a pohled

z dálky (umožňující zachytit jednotlivé terénní plány) představují další významné elementy ve vyjádření tzv. „nálady“. Zjednodušeně bych to řekla asi tak, že autor má náladu již ve své myslí „přichystanou“, a hledá jen adekvátní „jeviště“, kde ji vyjádřit.

Přestože Valečkovy krajiny působí někdy syrově, jsou téměř vždy spojeny s člověkem či stopami jeho existence. Paralelně rozvíjí figurální téma, v němž se vpíjí do mikrokosmu lidského jedince, jeho duševních stavů a rozpoležení. Člověka pojímá jako bytost blízkou záhadným osudovým silám i smrti.

Prostřednictvím velmi malého, důvěrně známého kousku země nám Jaroslav Valečka vypráví o ztišeném dramatu krajiny i o vlnách, proudech a vírech života. Kodifikovaným symbolům dodává naprosto nový a drtivý význam. Určitá „děsivost“ obrazu, přítomná jaksi v druhém plánu, mně asociuje listování v albu s rodinnými fotografiemi, kde s jistou nostalgií na chvíli prožijeme velmi vypjaté osobní příběhy našich milovaných.

Jaroslavu Valečkovi se v jeho obrazech daří odkrývat jemné předivo lidské psychiky, v němž smyslové reakce na skutečnost, odehrávající se spíše v podvědomí, mají větší váhu než racionální rozhodnutí.

Rea Michalová

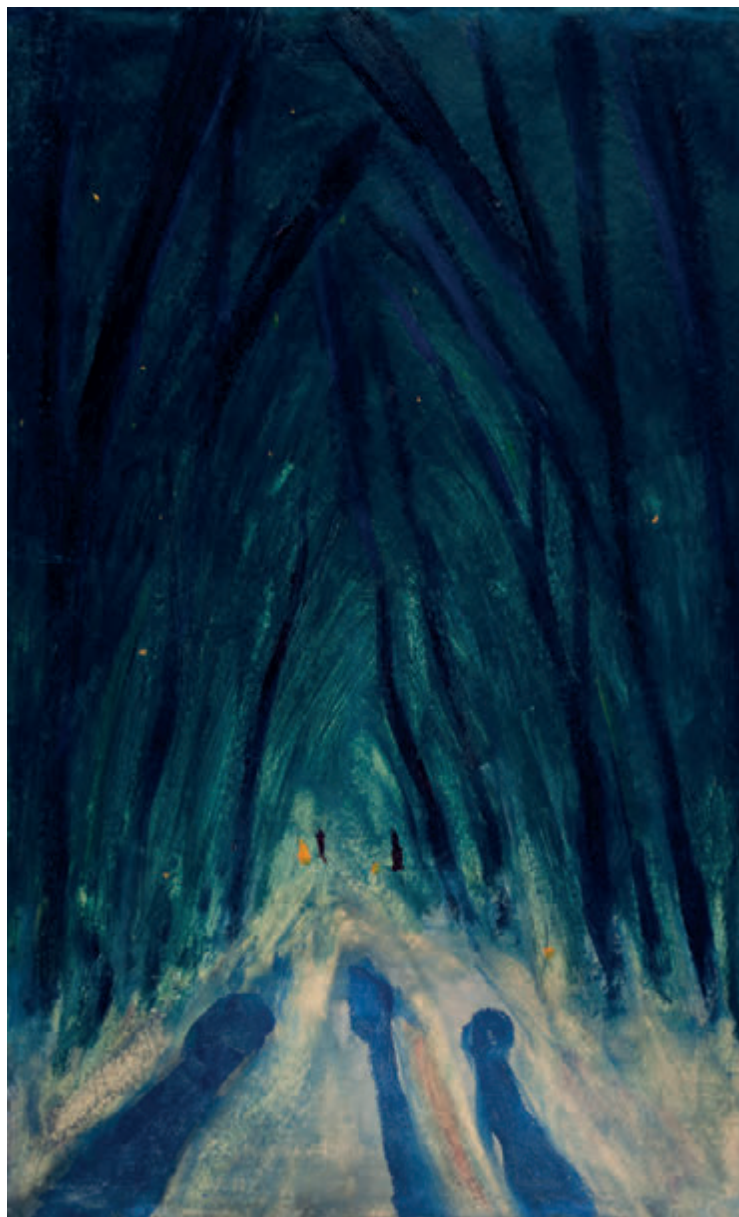

Baletky, 2011, 95 x 105 cm, olej na plátně

¹ Pojem „nálada“ („Stimmung“) byl hluboce zažitým konceptem německé duchovní tradice, zakotveným v přírodně filozofických koncepcích idealismu počátku 19. stol. „Nálada“ navíc souvisí s ideou sublimního, vznešeného, která se už ve druhé polovině 18. století, u Angličana Edmunda Burkeho nebo později u filozofa Immanuela Kanta, stala jedním z nositelů nové estetiky a v krajinomalbě přispěla k rozvoji romantického hnutí.

Dům mé milé, 1992, 46 x 64 cm, olej na lepence

Stíny, 1993, 77 x 55 cm, olej na lepence

Kuřák, 1997, 71 x 71 cm, olej na plátně

Hlava, 1997, 71 x 46 cm, olej na plátně

Vrah, 2000, 88 x 88 cm, olej na plátně

Mrtvé slepice, 2004, 81 x 125 cm, olej na plátně

Jezero, 2001, 115 x 85 cm, olej na plátně

Čarodějnice, 2002, 115 x 98 cm, olej na plátně

Madam, 2004, 100 x 67 cm, olej na plátně

Homosexuální básník, 2005, 149 x 75 cm, olej na plátně

Hvězdná noc, 2006, 108 x 104 cm, olej na plátně

Funus, 2005, 120 x 154 cm, olej na plátně

Čížník, 2007, 118 x 123 cm, olej na plátně

Dravec, 2012, 80 x 90 cm, olej na plátně

Nádraží, 2008, 43 x 58 cm, olej na plátně

První sních, 2004, 74 x 98 cm, olej na plátně

Průvod s kostlivcem, 2009, 118 x 124 cm, olej na plátně

Visatec, 2011, 131 x 93 cm, olej na plátně

Průvod, 2012, 100 x 170 cm, olej na plátně

Noc, 2009, 84 x 195 cm, olej na plátně

Červený kouř, 2011, 92 x 58 cm, olej na plátně

Světla města, 2011, 74 x 200 cm, olej na plátně

Hranice, 2008, 134 x 129 cm, olej na plátně

Maškary, 2011, 150 x 120 cm, olej na plátně

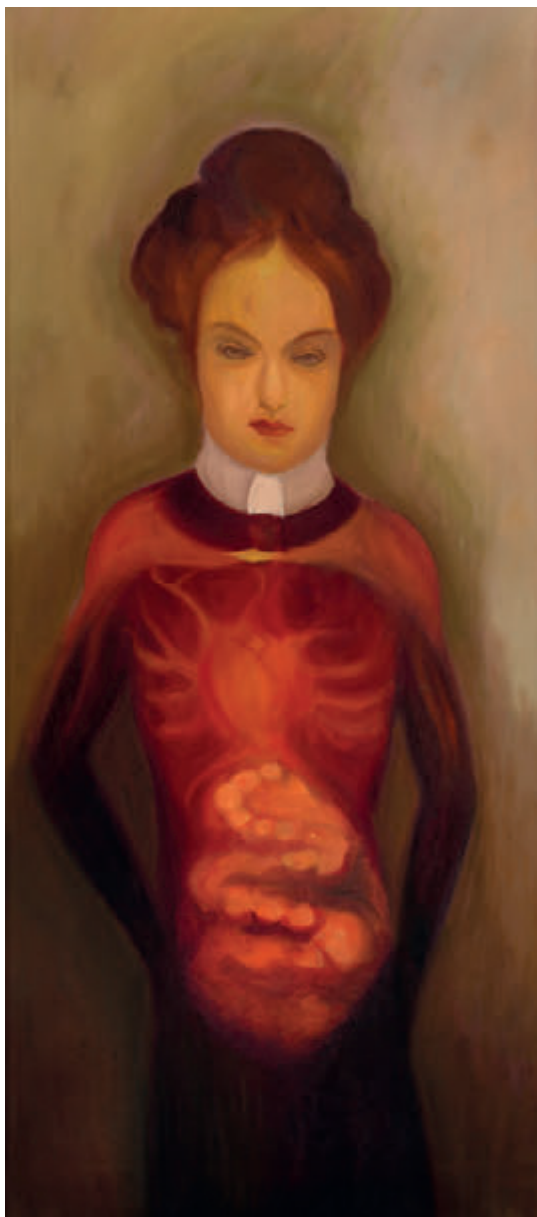
Mrtvoly, 2012, 140 x 110 cm, olej na plátně

V lese, 2012, 128 x 103 cm, olej na plátně

Kořata, 2012, 150 x 85 cm, olej na plátně

Maso, 2009, 155 x 67 cm, olej na plátně

Nad městem, 2012, 100 x 200 cm, olej na plátně

Zamrzlé jezero, 2011, 110 x 210 cm, olej na plátně

Exploze, 2011, 100 x 158 cm, olej na plátně

Oběšenci, 2011, 100 x 158 cm, olej na plátně

Oběšenec, 2012, 118 x 130 cm, olej na plátně

Prase, 2008, 123 x 126 cm, olej na plátně

Palírna, 2012, 105 x 95 cm, olej na plátně

Dlouhá cesta do tmy, 2012, 90 x 120 cm, olej na plátně

Závrať, 2012, 130 x 150 cm, olej na plátně

Skleněná rakev, 2012, 150 x 110 cm, olej na plátně

Rozhovor

S Jaroslavem Valečkou jsme na přelomu osmdesátých a devadesátých let strávili čtyři roky v jedné třídě na smíchovském Gymnáziu na Zatlance. Ačkoliv jsme my dva seděli v lavici na druhé straně učebny než on, nešlo ho přehlédnout. Sršel zvláštní energií, kterou podtrhoval věčně rozčepýřený zjev. I to, že si viditelně z učení a učitelů) moc nedělal. Celou dobu se totiž (o přestávkách, v hodinách) zabýval něčím jiným. Se soustředěným výrazem kreslil – do sešitů, na papíry, na svou lavici (druhá u dveří), na pravítka... Ty jeho malůvky jsme nebrali úplně vážně, ale už tehdy nám bylo jasné, že oplývá schopností, která nám dána nebyla. Později jsme pochopili, že ta schopnost má co do činění s obrovským talentem. I když se naše studijní a profesní cesty (jeden z nás je právník a druhý novinář) ubíraly posledních dvacet let jinudy než ta Jaroslavova, neztratili jsme ho ze zřetele. A protože se oba o výtvarné umění zajímáme, ani jsme ztratit nemohli. Tak nepřehlédnutelný, jako byl v 1. až 4. E, tak nepřehlédnutelný je dnes ve střední (to zní hrozně, ale je to tak!) generaci českých malířů. Proto jsme mu k jeho nedávným čtyřicetinám připravili mírně retrospektivní výstavu „Návrat domů“ ve smíchovské Galerii Portheimka. A také tento katalog, jehož součástí je záznam našeho společného povídání nad Jaroslavovým dílem a předmluva od Rey Michalové, velké znalkyně jeho tvorby. Ten „Návrat domů“ je dvojí – nejen ke krajině, kterou považuje za svůj domov – k severočeským pláním a lesům. Touto expozicí se akademický malíř Jaroslav Valečka symbolicky vrací i do čtvrti, kde vyrůstal a v níž jsme ho poznali jako spolužáka. A kde dnes máme tu čest přispět k tomu, aby ho veřejnost poznala jako výjimečného umělce...

Tomáš Hanzl & Jakub Železný

JŽ: Jak vlastně přišlo k tomu, že jsi začal malovat?

JV: Rodiče mě dali z nouze, abych nezlobil, na kreslení. Chodil jsem na uměleckou školu na Santošku, ale do čtrnácti, patnácti mě nenapadlo, že bych se tomu věnoval profesionálně. Tenkrát tam přišel Vlasta Šík, charismatický profesor, který nás pro to získal. A vytvořil školu, z níž vzešlo dost dnes známých lidí ve výtvarném oboru. Třeba kunsthistorik Petr Vaňous, filmař Šimon Koudela a další. A tam jsem se pro to nadchnul.

TH: Já si pamatuju, že jsi Na Zatlance maloval všude možně, do sešitu, na papíry. Byl jsi svéráz už tenkrát. Ale vůbec mě nenapadlo, že budeš takhle úspěšný.

JŽ: No, to nás nikoho nenapadlo.

TH: Já jsem tě tipoval na šachového velmistra nebo matematika, protože to ti šlo dobře. Ale nenapadlo mě, že se malování budeš věnovat, natož jím žít. Do té doby, než jsem tě potkal léta po gymnáziu a viděl jsem, že úžasně maluješ a že máš úspěch.

JŽ: Ale na gymplu už jsi k tomu přece jen musel jasně směřovat...

JV: No, směřoval, já jsem se hlásil na akademii. Ale samozřejmě jsem nevěděl, jestli mě vezmou. Kupodivu mě vzali na první pokus...

JŽ: ...to ale není úplně obvyklé. U osmnáctiletého kluka.

JV: Není. Navíc to bylo těsně po revoluci, kdy se na tu školu hlásila spousta lidí, kteří se tam předtím nemohli dostat z politických důvodů.

JŽ: Takže tam byl přetlak konkurentů, kteří jakoby měli větší „puvoár“ na to, aby je tam vzali?

JV: Ano, navíc to dělali déle, byli starší, bylo jim pětadvacet, osmadvacet, některým spolužákům v ročníku bylo přes třicet.

TH: A čím myslíš, že jsi zaujal u přijímaček? To je dost zajímavé, že jsi se tam dostal už v těch osmnácti.

JV: No, to ani nevím.

TH: Myslíš, že ti ostatní měli v uvozovkách natrénováno? Nikdo ti to neříkal, proč zrovna ty?

JV: Fakt nevím, prostě mě vzali. Upřímně, taky mě to tenkrát překvapilo, nepočítal jsem s tím, ale pak už nebyla cesta zpátky.

JŽ: A je někdo z tvého ročníku dnes hodně výrazný?

JV: Na té škole je hrozně důležité, u koho studuješ. A je zajímavé, že od některých profesorů jsou úspěšné celé ročníky, z některých ateliérů se téměř všichni chytají, z některých ne. U Sopka převažovali ti, kteří se po škole nechytli.

TH: A ty jsi byl u Sopka celou dobu?

JV: Já jsem studoval u Sopka, třikrát jsem byl v cizině. Končil jsem v devadesátém osmém, tenkrát byla škola na sedm let.

JŽ: Ale já Sopka, mimochodem jeho dcera taky chodila k nám Na Zatlanku, vnímám jako malířskou špičku. Z toho, co říkáš, ale trochu vyplývá, že i tady platí to fotbalové pravidlo, že skvělý fotbalista nemusí být skvělý trenér? Tedy - skvělý malíř nerovná se skvělý pedagog?

JV: No...

JŽ: Tobě se do toho Sopka moc nechce, vid'?

JV: Nechce.

TH: Ale on je spíš takový málomluvný, ne? Není problém v tom, že s vámi moc nekomunikoval?

JV: Ale on jako malíř je nezpochybnitelný! Ale obecně platí, že nepřiliš věhlasní malíři jsou dobří jako profesoři a obráceně.

JŽ: Já to říkal, jako v tom fotbale.

JV: Nade vši pochybnost, on je skvělý malíř, ale u něj na prvním místě vždy bylo malování. A tu školu bral trochu jako vedlejší záležitost.

TH: Ale když jsi cítil, že ti to tolik nedává, nezkusil jsi přestoupit k někomu jinému? Třeba k Rittsteinovi?

JV: Rittstein v té době ještě na škole nebyl, jinak bych k němu přestoupil! Chtěl jsem odejít k Načeradskému, ale ten byl ze školy vyhozen. A pak už tam vlastně žádný další malířský ateliér nebyl. Já jsem pak byl ještě půl roku na soše, ale to jen proto, abych se naučil technologie, ale sochu jsem nikdy nedělal.

JŽ: A jaké to je, když se vystudovaný akademický malíř vrhne ze školy do světa? Musíš přece mít nějakou kotvu, něco, co tě chytne, kde si řekneš: na tomhle já začnu pracovat, to budu rozvíjet. Byla to u tebe ta fascinace severočeskou krajinou, nebo to přišlo až později?

JV: Když člověk odejde z té školy, tak to je rána mezi oči. Na škole jsi utvrzován v tom, že jsi zajímavý a že o to někdo stojí. Jsou tam spolužáci a nějaká zpětná vazba. A najednou jsi sám v ateliéru, zjistíš, že to vůbec nikoho nezajímá, že to nikdo nechce kupovat, že o tom nikdo nic nenapíše. První rok po škole je pro většinu lidí těžká deziluze. A spousta jich to zabalí. Fakt je, že v těch šestadvaceti, když jsem školu končil, má člověk tak zvláštní sebevědomí a víru, že to bude dělat, že je hluchý a slepý. Nějak jsem to přežil. Ale kdybych se na to tehdy koukal realisticky, tak nevím, jestli bych to dneska dělal.

TH: A uvažoval jsi někdy po škole, že bys toho nechal?

JV: Těžké to každopádně bylo, ale člověk do nějakých třiceti, třiatřiceti, má život pořád před sebou a doufá, že to bude lepší. Zajímavé je, že lidi to opravdu „zapáchnou“ až tak kolem toho třiatřicátého, pětatřicátého roku života. Když se to vůbec nechytí, tak oni pochopí, že ta šance už je dost malá a už toho nechají. Já jsem se přece jen chytil o něco dřív, tak okolo té třicítky. Začalo se to aspoň trošku prodávat, začalo se to aspoň trošku vystavovat, takže já jsem k té tvrdé existenciální krizi vlastně nikdy nepřišel.

TH: To klobouk dolů, vzhledem k tomu, že tady vládł koncept.

JV: No, mě opravdu nepotkalo, že bych maloval deset let s nulovým výsledkem.

TH: Tím chceš říct, že kdybys třeba deset let neprodal jediný obraz, že bys toho nechal? Nebo jsi v sobě vždycky měl tu víru, že to zlomíš?

JŽ: Třeba bys dneska prodával pojistky či dělal makléře.

JV: Těžko říct, ale určitě bych nedělal tolik, jako dělám dnes. Protože od jisté chvíle musí člověk to malování, ať chce nebo nechce, brát jako zaměstnání. A kdybych to měl jako koníčka, tak by na to bylo čím dál méně času.

TH: Jakub už zmínil tu krajinu. Ty jsi známý tím, že dnes jako jeden z mála jsi krajinář.

JŽ: Já bych dokonce řekl, že jsi tu krajinomalbu pro současné české výtvarné umění jakoby spoludefinoval...

TH: ...Možná dokonce znovuobjevil!

JV: Zajímavé je, že v té době na akademii byl krajinářský ateliér. Tam se ale krajiny nedělaly, dělaly se tam výhradně abstrakce.

TH: Kdo ten ateliér vedl?

JV: František Hodonský. Ale dělala se tam opravdu takřka výhradně abstrakce. Já jsem s tím měl velké problémy. V té době všichni říkali, že nemá smysl vůbec malovat, že se mají dělat jen koncepty a videoinstalace. A pokud už malovat, tak určitě ne krajiny, to už jsem tuplem vypadal jako, že jsem spadl z Marsu. Ale vydržel jsem to. A když to člověk dělá nějakou dostatečně dlouhou dobu, tak si toho lidé okolo nakonec všimnou a začnou to brát aspoň trochu vážně. Samozřejmě krajina dodnes není mainstream českého výtvarného umění a nikdy nebude.

TH: A kdy ses tedy rozhodl, že budeš dělat krajinu, hned jak jsi přišel na školu?

JV: Já jsem vždycky dělal krajiny a figury půl na půl. Jak jsem od té školy dál, tak spíš tíhnu k tomu, dělat ty krajiny. Ale figury maluju dodneška. Za rok namaluju čtyřicet obrazů, z čehož je třicet krajin a deset figur.

JŽ: A co nějaké tvé skupinové zařazení? Skupina Natvrdlí...

JV: Ta ještě existuje!

JŽ: Ten název jakoby naznačoval, že jste se chtěli vymezit vůči Tvrdohlavým, nebo si z nich trochu dělat legraci.

TH: Nebo možná i vůči Tvrdošijným!

JV: No, ono to trochu navazuje: byli Tvrdošijní, Tvrdohlaví a pak už zbyli jen Natvrdlí. Ono to souvisí s tím, že v době, kdy jsme všichni končili školu, vrcholil koncept a oni o nás opravdu říkali, že jsme natvrdlí, že malujeme. A že neděláme konceptuální umění!

JŽ: Tedy, že nehodíš do kouta igelitovou tašku a nepustíš k tomu video? Když to řeknu trochu ošklivě...

JV: Tak, přesně tak! Nebo neopřeš kolo do galerie. My jsme prostě neopírali kola do galerie, ale malovali jsme, takže nám říkali, že jsme natvrdlí, že to nechápeme. Ale i ta vazba na Tvrdošijné i Tvrdohlavé tam je.

JŽ: Zkusme Jardu porovnat s jeho generačními druhy, se Špaňhelem například, nebo s dalšími, Tomáši...

TH: Je jich hodně, Špaňhel, Typlt, Bolf... To jsou asi ti nejznámější. Je jich fakt hodně.

JŽ: A ty bys ho někam mezi ně dokázal zařadit?

TH: Upřímně ti řeknu, že Jarda je podle mě dost nezařaditelný. Možná tou přírodou Martin Salajka, ale to není úplně Jardova generace, Salajka je mladší. Ale fakt těch krajinářů tu moc není. Nebo je tady, Jardo, někdo z těch mladších ještě krajinář?

JV: Moc lidí to nedělá. Ona ta krajina se strašně zdevalvovala ve čtyřicátých a padesátých letech.

To byly mraky krajinek s vlčími máky, chaloupka s červenou střechou a bílými zdmi. A tehdy to taky dostalo ten hanlivý název „krajinka“. A krajinka rovná se „gaučák“, tedy obraz šedesát na třicet pět centimetrů v laciném pozlaceném rámu. Je tam pole, za polem je les a nad lesem bílé mráčky. Takže tohle tu krajinu dost poškodilo a člověk ji pak musí uchopit o dost jinak, aby z toho bylo něco zajímavého.

JŽ: Čili ani ty sám necítíš, že v současné české malbě někam patříš, k nějakému proudu, řekněme?

JV: Ne, fakt ne. Samozřejmě se musíš s jinými porovnávat. Ale dělám věci dost výrazně odlišné od toho, co dělají oni, takže to srovnání tam ani dost dobře nejde aplikovat.

TH: S tou krajinou je to zajímavé. Do začátku jednadvacátého století se na aukcích krajiny moc neprodávaly. Dnes se zájem o krajinu výrazně zvednul, zejména o krajináře z devatenáctého století.

JŽ: Ale to mluvíš o klasických věcech...

TH: Ano, ale to jsou špičkové krajiny. Proti tomu, co se dělalo, jak Jarda říkal, v těch padesátých letech, ty realistické krajiny, tohle byly krajiny vrcholné! A přesto ta krajina je tak zprofanovaná, že ani ty skutečně dobré věci, snad s výjimkou těch úplných špiček jako je Slavíček, neměly moc na aukcích šanci. Dneska se to trochu obrací a už v těch aukcích se i krajináři 19. století kupují. Ale jde to velmi pomalu.

JV: Ono je u krajiny ještě třeba říct jednu věc. Ona oproti figurám nebo zátiším neumožňuje nějaké velké formální výboje. Vždycky musí respektovat prostor, aspoň trošku reálné tvarosloví.

JŽ: Takže i ty tam musíš mít nějaký les, nějaký dům, horu, jezero...

JV: ...něco takového. A vlastně ta krajina se musí

posouvat v nějaké emoční či náladové rovině. Ale formální výboje v krajině dost dobře nejdou.

JŽ: Takže musíš zkoušet používat třeba jiné tóny barev, to je, myslím, u tebe, dost specifické. Myslím, že díky těm barvám se dá poznat „Valečkova krajina“.

TH: A taky díky tomu světlu, se kterým si hraješ.

JV: Barva dělá atmosféru. A atmosféra byla to, co mě vždycky na krajině zajímalo nejvíc. A chtěl jsem, aby ta formální stránka vyšla vstříc atmosféře. Nedělal jsem dekonstruktivistické obrazy, nic takového.

TH: Já bych řekl, že Jarda je ojedinelý i tím, že není klasický krajinář. Když si všimneš mnoha jeho obrazů, tak v té krajině jsou postavy, stíny. Není to jenom samotná krajina, jak je standardní. Málo klasických krajin je s lidskými postavami, tím je Jarda hodně ojedinelý.

JŽ: Ale tou postavou tomu dodává jakýsi existenciální rozměr, rozměr osobní. Krajina přece není nikdy prázdná, pokud to není nějaká post-apokalyptická krajina. Krajina je přece krajinou, kde lidi žijí, pracují, milují, umírají. Proto tam máš ty postavy, Jardo?

JV: Nesmíme zapomínat, že středoevropská krajina vždycky nese nějaké stopy lidského zásahu. Nežijeme ve Skandinávii nebo v Kanadě, kde člověk má šanci vidět ještě více méně nedotčenou přírodu. U nás je nedotčená příroda na nula celá nula jednom procentu povrchu.

TH: Ale pak je otázka, jestli u tebe jde primárně o tu krajinu, nebo o existenci člověka v té krajině.

JŽ: Ale to jde přece ruku v ruce...

TH: ...To ano, ale u těch klasických krajinářů to nebylo, ti neměli takovou potřebu. Jen reprodukovali krajinu.

JV: No, vezmi si třeba takového Váchala. Když dělal krajinu, tak tam měl taky takovou náladu.

JŽ: Ale zrovna Váchal není úplně ten klasický „hodný“ krajinář.

JV: A přitom zrovna on byl vystudovaný krajinář!

TH: No, zrovna tvé obrazy ale určitou stopu od Váchala nesou. A ještě Munch je tvůj velký oblíbenec.

JV: Moji největší oblíbenci jsou Munch, Váchal, Zrzavý a Lada.

JŽ: Jak to tak říkáš, tak to má jistou logiku, i když od Muncha k Ladovi mi připadá, že je docela dlouhá cesta. Ale je fakt, že i ten Lada, vedle Muncha, který je u tebe zjevný, je taky přítomen!

JV: Je to zajímavé, ale když si vezmeš noční krajinu od Lady a od Muncha, tak zjistíš, že používali téměř identické kompozice i barvy! Samozřejmě, Lada tam má výraznou obrysovou linku, je to udělané v kvaši, ne v oleji, ale kdyby si to člověk vzal barevně a odmyslel si Ladovu kresbu, tak ta tonalita těch obrazů je velmi podobná.

JŽ: Akorát ten Lada tam má při vší úctě...

JV: ...ponocného.

JŽ: Nebo hastrmana.

JV: No, toho tam Munch fakt nemá. Ale v té náladové složce je to v něčem dost podobné.

JŽ: Když mluvíme o krajině, tak dovol ještě jedno téma. My známe tvé krajiny ze severních Čech, ty Sudety, široké pláně, zvlněná otevřená krajina. Ten Návrat domů, jak jsme nazvali tuhle výstavu, je ale nejen návratem k těmto tvým krajinám, ale i návratem do Prahy 5. Nenapadlo tě někdy malovat město? Vždyť byli skvělí malíři, kteří malovali periferii, nejen Lhoták, ale třeba i Hudeček...

TH: ...Gross.

JŽ: A já mířím k tomu, že město je také krajina.

Nenapadlo tě někdy dostat se dovnitř, do toho města? Třeba tvůj obraz „Nad městem“ z loňského roku je úžasný. Je ale od města strašně daleko.

JV: Já jsem to zkoušel malovat, když jsem se hlásil na akademii. Když mi bylo šestnáct, sedmnáct, tak jsem měl takové období, kdy jsem maloval periferii a nějaké zoufalce z hospod.

JŽ: Vždyť si tu smíchovskou periferii pamatujeme, jak byla krásná.

JV: Svým způsobem opravdu byla krásná. Ale ta otevřená krajina je barevně bohatší a umožňuje ti víc vystavět prostor. Kdežto ta periferie je hrozně sevřená, poskládaná. Já sem tam nějaké opuštěné baráky maluju, ale otevřená krajina má prostě v sobě větší hloubku i prostor.

TH: Ještě pojďme k tomu, kdo si třeba od tebe kupuje obrazy. Jsou to investoři, nadšenci, sběratelé?

JV: Neexistuje jeden typ. Samozřejmě to kupují velmi bohatí lidé. To je často spekulace nebo i „snobárna“. Kupují to nadšenci, kteří opravdu mají relativně málo peněz, ale chtějí si udělat sbírku proto, že se jim to líbí než jako investici. Kupují to občas znalci, kteří se v tom vyznají a kupují to jako průřez malířů narozených v 70. a 80. letech. A pak to občas kupují lidé čistě jako dekorační věc, ti, kteří si koupí jeden obraz, doma si ho pověsí a už si nikdy nic dalšího nekoupí. A ty skupiny jsou různě nakombinované, ale že by existoval nějaký jeden typ lidí, co to kupují, to ne.

TH: A nejsou někteří znalci, kunsthistorici, kteří ti vyčítají, že některé ty tvé krajiny jsou možná až moc „hezké“?

JŽ: Myslíš moc líbivé?

TH: Tak, líbivé.

JV: Já mám spíš obrácený pocit, že spousta lidí mi říká, že některé mé obrazy jsou strašně depresivní a morbidní.

JŽ: Takže to vyvažuješ.

JV: Já mám tendenci to vyvažovat, ale fakt je, že spíš slyším ten druhý názor. Tedy, že ty obrazy jsou spíš morbidní a depresivní než líbivé.

JŽ: Ty jsi říkal, že kvalita obrazu se dá hodnotit až po letech, trochu mi to připomíná mého oblíbeného architekta Karla Pragera, který říkal: dejte budově padesát let a pak ji teprve posuzujte. Možná to říkal proto, že věděl, že jeho věci jsou kontroverzní a že za padesát let už tady nebude. Ale on také říkal, že architektura je architekturou, až když barák stojí. Kdy je pro tebe hotová práce? Když to doděláš, když ti to visí v ateliéru, nebo až to někdo koupí?

JV: Ono je samo o sobě dost těžké poznat, kdy je obraz hotový. A mě trvalo dost dlouhou dobu, než jsem se naučil od obrazu odejít v ten správný moment. Abych ho neopouštěl nedodělaný nebo naopak přetažený. Tohle je věc, k níž dojdeš až relativně dlouhou zkušeností. Prostě tím, že člověk ty obrazy zkazí. Jinak se k tomu nedostaneš. Dneska si troufám říct, že to většinou poznám. Ale samozřejmě, že se stane, že obraz nedodělám, nebo přetáhnu. Pro mě je obraz hotový tím, že si řeknu, že jsem na něm skončil a že už tam není co dodělat. Samozřejmě si někdy po čase říkám, že jsem to měl udělat jinak, že tohle je blbě a podobně, ale ten moment, kdy obraz pro mě končí, je ten, když položím štětec a řeknu si: konec. Anebo když ho vyhodím. To se taky stává...

Návrat domů

Jaroslav Valečka

Vydal Smart Art ve spolupráci s Městskou částí Praha 5

U příležitosti výstavy v Galerii Portheimka,
Štefánikova 12, Praha 5, 5.3. – 29. 3. 2013

Text:

© Tomáš Hanzl, 2013
© Jakub Železný, 2013

Koncepce katalogu a obálka:

© Jaroslav Valečka, 2013
© Tomáš Hanzl, 2013
© Jakub Železný, 2013

Obrazy:

© Jaroslav Valečka, 2013

Fotografie:

© Ota Palán 2013

Grafická úprava:

© Tomáš Ryant

Předmluva:

© Rea Michalová, 2013

Tisk:

Tomos a.s.

Náklad 150 kusů

Tento katalog byl vydán
za finanční podpory
Městské části Praha 5

www.galerie-portheimka.cz
www.valecka.eu

ISBN 978-80-260-3909-9

9 788026 039099